УДК 378: 005.336.5(043.5)
Грейда Н.Б.
канд. пед. наук, доц. ВНУ імені Лесі Українки

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ ЕРГОТЕРАПЕВТІВ

Ерготерапія або окупаційна терапія – це галузь охорони здоров'я, яка спеціалізується на оцінці, розвитку та відновленні активності осіб, які після травми або захворювання втратили (або у випадку вродженої інвалідності не мали) здатність повноцінно рухатися, координувати рухи або займатися повсякденними справами. Ерготерапевт або окупаційний терапевт допомагає тим, хто має фізичні, сенсорні або конгітивні проблеми.Він вчить пацієнтів адаптуватись до нових умов життя з інвалідністю або після травми, покращує можливості виконувати рухи побутового та професійного спрямування.

Ерготерапевти можуть працювати в різних напрямках: ерготерапія верхньої кінцівки та розвиток дрібної моторики, лікування людей з послабленим зором, дитяча ерготерапія, робота з людьми похилого віку, ерготерапія осіб з наслідками інсульту, при дитячому церебральному паралічу, при хворобі Альцгеймера, при розсіяному склерозі, при паркінсонізмі, при наслідках хребетно-спинномозкових травм, при проблемах з психічним здоров'ям чи порушеною поведінкою тощо. Особливістю ерготерапії є її міждисциплінарність. Вона використовує

знання кількох спеціальностей: біомеханіки, фізичної терапії, педагогіки, психології, медицини та соціальної педагогіки.Тому велика увага приділяється роботі ерготерапевта в мультидисциплінарній команді, яка складається з фізичного терапевта, логопеда, педагога, психолога, соціального працівника та молодшого медичного персоналу [2,3].

Ерготерапія в Україні перебуває на стадії становлення та розвитку. Для нашої країни – це професія майбутнього, тому що згідно чинного законодавства багато медичних установ повинні мати у своєму штаті ерготерапевта.

Майбутніх фахівців ерготерапії вчать думати так, щоб допомогти своєму пацієнту, вміти підбирати різноманітні методики, адаптивне обладнання, ерготерапевтичне втручання, щоб був реальний практичний позитивний результат в адаптації до оточуючого середовища та до використання допоміжних засобів пристосування та переміщення. Одним із напрямків роботи ерготерапевта є адвокація (англ. advocacy, відстоювання інтересів) – це діяльність, яка має на меті здійснення впливу на громадську політику та рішення політичних, економічних і соціальних інституцій для представництва і захисту прав та інтересів пацієнтів, які потребують ерготерапевтичного втручання та захисту.

Під час навчання майбутніх спеціалістів-ерготерапевтів потрібно, щоб вони мали прямий доступ до пацієнтів, спілкувалися з ними, проводили ерготерапевтичну оцінку пацієнтів, здійснювали реабілітаційне втручання, вчилися реалізовувати компенсаторні стратегії ерготерапії, вміли організувати дозвілля пацієнтів. Це допоможе в подальшій професійній діяльності налагодити контакт з пацієнтами різної нозології та бути компетентним у своєму фаху.

Викладач з основ ерготерапії повинен дати здобувачу освіти теоретичні знання та практичні навички проведення ерготерапевтичної оцінки та тестування з різними категоріями пацієнтів, теоретичні основи відновлення рухових функцій, базисні положення ерготерапії при різних нозологіях.

До прикладу, інсульти вражають до 35% дорослого населення України, четвертій частині з них в подальшому потрібна стороння допомога. Ерготерапевти, працюючи в мультидисциплінарній команді за рахунок спеціально підібраних методик відновлюють рухливість паралізованих кінцівок особам, які перенесли інсульт, черепно-мозкові та спинно-мозкові травми. Вони вчать пацієнтів, як правильно користуватися ослабленою стороною. Це великий комплекс роботи всієї

мультидисциплінарної команди, як з пацієнтом, так і з його сім'єю та близьким оточенням [1,4].

Ерготерапевти в своїй роботі використовують статичні та динамічні ортези, спеціальні пристрої або предмети для відновлення роботи м'язів. Важливою функцією, яку обов'язково потрібно відпрацьовувати – це функція хапання за допомогою розроблення групи м'язів кисті для того, щоб пацієнт в подальшому міг жити повноцінним самостійним незалежним життям, самостійно обслуговуючи себе в побуті, міг займатися своїми хоббі та по-можливості повернувся на попереднє місце роботи або на іншу роботу з полегшеними умовами праці. Головне – це адаптувати пацієнта до життя в соціумі, за потреби з реалізацією компенсаторних функцій організму та суглобово-м'язової системи, реалізувати повноцінне дозвілля, відпочинок та професійну діяльність.

З метою реалізації цих завдань в закладах освіти, де готують фахівців ерготерапії повинні бути спеціальні кабінети, обладнані приладами для розвитку моторики у хворих з порушеннями рухових функцій та дрібної моторики рук. Важливо навчити здобувачів освіти створювати умови для безперешкодного доступу пацієнта до елементів безбар'єрного середовища, що забезпечують безперешкодне, безпечне, незалежне пересування маломобільних хворих чи осіб з інвалідністю в умовах навколишнього середовища. Безбар'єрне середовище включає інтер'єр житла, підходи і під'їзди до житлових будинків, до лікарень та амбулаторій, дороги, тротуари, переходи, транспорт загального користування, магазини, торгові центри, заклади громадського харчування. Важливим елементом у створенні доступного середовища проживання є підйомно-транспортні засоби [5].

Майбутні спеціалісти ерготерапії повинні бути навчені ставити реалістичні короткочасні та довгострокові цілі перед пацієнтами різних нозологій, планувати та проводити втручання, використовуючи різноманітні техніки та технології й реалізовувати ці стратегії ерготерапевтичного втручання з урахуванням побажань пацієнта.

Список використаних джерел:

1. Андрійчук О.Я.Вплив фізичної терапії на якість життя пацієнтів з коморбідними станами / О.Я.Андрійчук, Н.Я.Ульяницька, О.О.Якобсон, Н.Б. Грейда, М.І. Майструк // «Art of Medicine».Івано-Франківськ: Івано-Франківський національний медичний університет. – 2021. 2(18). – С.7-14.

2. Андрійчук О., Грейда Н., Масікова Т. Оцінка болю та якості життя в практичній діяльності фізичного терапевта / О.Андрійчук,

Н.Грейда, Т. Масікова // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. Луцьк. – 2019. – №2 (46). – С. 55-60.

3. Грейда Н.Б. Професійна діяльність ерготерапевта з дітьми з особливими потребами / Н.Б.Грейда, О.Я.Андрійчук, В.Є. Лавринюк // Tendenze attuali della moderna ricercar scientifica : der Sammlung wissenschaftlicher Arbeiten «ΛΟΓΟΣ» zu den Materialien der interrnationalen wissenschaftlich-praktischen Konferenz (B. 3), 5. Juni, 2020. – С. 57–59.

4. Грейда Н.Б. Основи занятійної науки або окупаційної терапії / Н.Б. Грейда,О.Я. Андрійчук, В.Є. Лавринюк // Медико-біологічні проблеми фізичного виховання різних груп населення, ерготерапії, інклюзивної та спеціальної освіти : матеріали VI наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 9 грудня 2020 р.).– Луцьк –2020. С. 52-53.

5. Майкова Т.В. Ерготерапія: підручник / Т.В.Майкова, С.М.Афанасьєв, О.С.Афанасьєва. –Дніпро: Журфонд. – 2019. 374 с.